

Kapitola 9 – Genesis a některé sporné pojmy

Stvoření, část 2: manželství a rodina

Sedmý den sobota je základní instituce ustanovená při stvoření. Zákon o sobotě zapsal Bůh vlastním prstem do kamene. Tímto znamením lidstvo v průběhu dějin uznává ve svých životech Boží stvořitelickou moc a jeho svrchovanost (Zj 12,17; 14,7). Je to čtvrté, vrcholné přikázání, které definuje a chrání náš vztah s Bohem, který popisuje první část Desatera. Následující, páté přikázání spojuje náš vertikální vztah s Bohem a naše horizontální vztahy se zbytkem lidstva. „Cti svého otce a svou matku, aby se prodloužily tvé dny na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh“ (Ex 20,12).

Tato dvě přikázání jsou jedinečná ve dvou směrech. Zaprvé, jedná se o jediná dvě přikázání, která jsou formulovaná jako příkazy bez žádného zákazu. Čtvrté přikázání začíná slovem „pamatuj“ a páté „cti“. Zadruhé, definují naše vztahy s Bohem a lidmi, když se odvolávají na něčí zdroj existence. Bůh stvořil lidi a dal jim dar plození (tvoření). Čtvrté přikázání vyzývá ke ctění Boha jako Stvořitele a páté přikázání vyzývá ke ctění rodičů jako tvůrců života.

Proč spojuje ctění našich rodičů s výhradním uctíváním Boha? Odpověď spočívá v první kapitole knihy Genesis. Bůh jako Stvořitel vesmíru a Zdroj veškerého života se s pozemskými rodiči podělil o radost ze stvoření. Společně s Bohem se podílí na zalidňování planety. Kvůli jejich postavení a úloze ve stvoření si zaslouží úctu od svých dětí

Genesis jako základ

Šestý den byl vrcholem stvoření, Bůh stvořil lidstvo. V Gn 1,26 je Bůh poprvé označen zájmenem v množném čísle: „učiňme člověka k našemu obrazu.“ Všechny osoby trojjediného Božství, žijící ve vzájemném milujícím vztahu, stvořili prvního muže a ženu. „Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, stvořil ho k obrazu Božímu, stvořil je muže a ženu“ (v. 27). Nejdříve je stvořen Adam. Poté Bůh vezme Adamovi žebro a vytvoří Evu. První muž pronáší výrok: „Teď je to kost z mých kostí a maso z mého masa!“ (Gn 2,23). Adam ji nazývá ženou.

První manželství je navždy ustanovené, takže muž a žena jsou utvořeni jeden pro druhého a jsou modelovým příkladem pro všechna následující manželství. „Proto muž opustí svého otce i svou matku a přilne ke své ženě a budou jedno tělo“ (v. 24). Bůh mohl vybrat různé způsoby k zalidnění země, ale zvolil si manželství. Proč?

Prostor této kapitoly neumožňuje rozsáhlou odpověď, ale obecnou. Žena byla původně součástí muže—byla přímo jeho masem a kostí. Manželstvím se vrátila zpět k muži a stala se s ním jedno. Vzájemné doplňování muže a ženy je biologickým faktem a je přirozené pro jejich svazek. Boží instrukce pro první pár dále vyjasňují účel jejich svazku: „Bůh je požehnal a řekl jim: Plodte a množte se a naplňte zemi, podmaňte si ji“ (Gn 1,28).

Tímto způsobem Bůh na počátku při stvoření života definoval základy lidstva a společnosti. Ujistění o budoucnosti lidstva se zakládá na následování jeho plánu. Lidstvo má udržovat otec i matka, muž i žena. Boží dar manželského svazku je jeho závěrečným činem při hmotném stvoření. Ustanovení soboty v čase přináší tento svazek do společenství s božským původcem stvoření, Ježíšem Kristem. Naše stvoření k Božímu obrazu utváří zamýšlenou identitu, kterou máme v Ježíši Kristu a když ho sedmého dne, v sobotu uctíváme, uznáváme, že se s ním ztotožňujeme. Manžel a manželka mají v průběhu generací v dějinách předávat svým dětem laskavý vztah Stvořitele s rodinou. Rodina dostala posvátnou důvěru, je základním jádrem pro ostatní kulturu a společnost. Kam směřuje jejich vztah s Bohem a ostatními, tam směřuje i historie země. Pravděpodobně z tohoto důvodu páté, sedmé a desáté přikázání poukazují na posvátnost manželství, začíná úctou k rodičům a končí zákazem dychtění po manželce bližního (Ex 20,17).

Vnitřní svědectví Písma

Budeme vykládat Písmo Písmem a podíváme se na biblické pojetí manželství. Celá Bible klade opakovaně důraz na přirozený řád manželství mezi mužem a ženou.

1. Písmo sleduje původ lidské generace prostřednictvím dějin manželství (Gn 5; 11; 1Pa 1-3 kap.).
2. Původ zaslíbeného Mesiáše sleduje prostřednictvím manželství (Gn 3,15; Mt 1,1-17; Lk 3,23-38).
3. Abraham a Sára vytvořili velký národ prostřednictvím Izáka. Božské zaslíbení bylo naplněné jako výsledek jejich svazku (Gn 18,10). Smluvní zaslíbení dané Abrahamovi a Sáře je v kontrastu se soudem proti Sodomě a Gomoře (Gn 19). Porušení přirozeného řádu přineslo těmto zkaženým městům vážné následky.
4. Když Zaslíbené Semeno ohrozila smrt manžela Rút během hladomoru v Moábu, vedl Bůh Rút k Boázovi do Betléma (do „domu chleba“). V jejich manželství se narodil Obéd (Rt 4,13-17). Stal se otcem Isaje, ten se stal otcem Davida. Tento zamilovaný příběh se vyznačuje darem oživení lásky a manželství, který zaopatřil naplnění budoucího zaslíbení.

Ježíš i apoštolové v Novém zákoně znovu kladou důraz na manželství. Všimněme si, jak Ježíš odpovídá farizeům na jejich otázku ohledně rozvodu. Cituje z Gn 2 kap. a říká: „Co tedy Bůh spojil, ať člověk neodděluje!“ (Mt 19,6). Ježíš klade důraz na Písmo, konkrétně na knihu Genesis, když říká, že spojení muže a ženy bylo Bohem ustanovené a člověk by jej neměl oddělovat.

Pavel se v textu Ř 1,20-28 konkrétně věnuje základní přirozenosti knihy Genesis. Začíná stvořením, zmiňuje, že celé lidstvo může prostřednictvím přírody poznat skutečnost Boží existence. Nicméně pokračuje a uvádí: „vyměnili Boží pravdu za lež, kořili se a sloužili tvorstvu více než Stvořiteli“ (v. 25). Jejich rozhodnutí pro víru v lež je svedlo na scesti: „Proto je Bůh vydal do potupných vášní“ (v. 26). Následuje popis jednání lidí stejného pohlaví, dvou žen a dvou mužů.

Podle Pavla je biblicky definovaná sexualita mezi mužem a ženou přirozená a vlastní přirozenosti lidských bytostí, které jsou stvořené k Božímu obrazu (Gn 1,27). Když lidé odmítají přijmout Stvořitele a místo něj začnou uctívat stvoření, vede to k tomu, že jsou vydáni svým vášním. V tomto kontextu je sexualita více než jednání a činnost. Spíše bychom ji měl chápat v rámci biblicky definovaného pojetí stvoření lidstva jako celku, což vytváří rámec pro podporu morálního chování.

Současné trendy

Mnoho národů na zemi povolilo manželství stejného pohlaví. Převertili předchozí zákony na ochranu rodinné struktury a opustili zásadu, kde ústředním bodem manželství je jeden muž a jedna žena. Tento nebývalý rozvoj vytváří nové otázky ohledně instituce manželství a oddělení církve od státu, nemluvě o posvátnosti manželství a rodiny, jak ji definuje Písmo.

Tíživá otázka pro křesťany se zakládá na tom, zda je manželství biblickou institucí a biologickou nutností pro stvoření života, nebo je pouhou osobní volbou, která souvisí s oblastí individuálních lidských práv. Definuje manželství Bůh, nebo kultura a společnost? Odpověď křesťanů na tuto otázku určuje nasměrování jejich církví.

V dnešní době roste počet protestantských církví v hlavním proudu, které přijímají manželství stejného pohlaví. Evangelická církev v Americe i Episkopální církev ve Spojených státech v roce 2009 nezávisle na sobě odhlasovaly a schválily homosexuální duchovní.¹ V roce 2013 luteráni zvolili praktikujícího gaye jako biskupa v Kalifornii.² Nyní Presbyteriánská církev (USA) přijímá homosexuály

¹ Laurie Goodstein, “Lutherans Offer Warm Welcome to Gay Pastors,” *New York Times*, July 25, 2010, <https://www.nytimes.com/2010/07/26/us/26lutheran.html>.

² Sarah Pulliam Bailey, “ELCA Lutherans Elect First Openly Gay Bishop,” Religion News Service, June 3, 2013, <https://religionnews.com/2013/06/03/elca-lutherans-elect-first-openly-gay-bishop/>.

jako kazatele a vedoucí.³ V Evropě v roce 2017 schválila Skotská episkopální církev svazky stejného pohlaví.⁴ Tento rozvoj způsobil významné rozdělení v protestantských denominacích a vedl k prudkému úbytku členů.

Jaké argumenty používají tradiční křesťanské země k obhájení jejich povolení manželství stejného pohlaví? Současné knihy na toto téma naznačují, že klíčové otázky zahrnují otázky výkladu v následujících oblastech: (1) změna definice stvoření a přijetí evolučního světonázoru; (2) změna výkladu klíčových pasáží v Písmu, které byly v dějinách vnímané jako texty zakazující homosexuální chování a (3) používání biblických pasáží o lásce a přijetí, které se upřednostňují před jasnějšími texty na téma manželství a sexuality.

Změna definice stvoření

Zastánci vztahů stejného pohlaví vykládají knihu Genesis různými způsoby. Matthew Vines tvrdí, že Bůh potřeboval zajistit Adamovi ženu, protože byli prvními rodiči a očekávalo se od nich, že naplní zemi, naznačuje, že to dnes není nutné v našem přelidněném světě.⁵ Dále uvádí, že Gn 2 kap. nezdůrazňuje rozdílnosti Adama a Evy, ale „jejich *podobnost* jako lidských bytostí.“⁶ I když Adam říká o Evě: „je to kost z mých kostí a maso z mého masa!“ (Gn 2,23) uvádí toto srovnání ve spojitosti s ostatními druhy, které pozoruje. Eva je zřetelně odlišná. Stejnost a společenství nebylo vše na čem záleželo, protože se později stali „jedno tělo“ (v. 24). V tomto ohledu se komplementární (vzájemně se doplňující) povaha Božího plánu stává klíčovým prvkem, který to fyzicky umožňuje. Adam s Evou byly dokonalým anatomickým protějškem pro druhého. Od počátku bylo plození základním smyslem manželství (Gn 1,27.28) a dokonce i když všechny páry nemají děti, jsou role rodičů jako manžela a manželky obsažené v pátém přikázání.

Jiní naznačují, že Genesis je pouze deskriptivní [popisuje to, co se stalo, pozn. překladatel] a nemáme jej používat v preskriptivním smyslu [k určování co se má dělat, pozn. překladatel], ani k zakázání moderního sexuálního chování; pouze popisuje to, co Bůh vykonal. Z tohoto pohledu Bůh nevytvořil manželství mezi mužem a ženou závazné, ani nevyloučil další vztahy.⁷ Nicméně tento argument se zhroutl na preskriptivních textech pátého přikázání, levitikálních zákonech a na novozákonním potvrzení přirozeného stvořeného řádu.

Bůh si nechal to nejlepší nakonec, šestého dne vytvořil muže a ženu jako vrchol stvoření: „Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré (Gn 1,31). Jeho plán byl dokonalý a nebylo nutné vydávat preskriptivní prohlášení. Je smutné, že pro pádu do hříchu a odchýlení člověka od Božího plánu pro manželství a rodinu bylo nutné vydávat taková tvrzení.

Změna definice ostatních textů na základě kultury

Po pádu do hříchu se sexuálními deviacemi zabýval stejný autor, který napsal knihu Genesis: „S mužem nebudeš souložit jako se souloží s ženou; je to ohavnost“ (Lv 18,22). Znovu v Lv 20,13 píše: „Kdyby muž souložil s mužem jako se souloží s ženou, oba spáchali ohavnost; jistě budou usmrceni, jejich krev je na nich.“

Tato přikázání se objevují v řadě sexuálních zákazů, které zahrnují cizoložství, incest, obětování dětí a pohlavní styk se zvířetem. Každý z těchto zákazů je v současné společnosti stále platný. Z tohoto seznamu je pouze homosexualita označená jako ohavnost (*to'eva* תועבה); tento pojem se také překládá

³ Goodstein, “Lutherans.”

⁴ Harriet Sherwood, “Scottish Episcopal Church Votes to Allow Same-Sex Weddings,” *Guardian*, June 8, 2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/08/scottish-episcopal-church-votes-to-allow-same-sex-weddings>.

⁵ Matthew Vines, *God and the Gay Christian* (New York: Convergent, 2014), 45–47.

⁶ Vines, *God and the Gay Christian*, 46; emphasis in the original.

⁷ John R. Jones, “‘In Christ There Is Neither ...’: Toward the Unity of the Body of Christ,” in *Christianity and Homosexuality*, ed. David Ferguson, Fritz Guy, and David Larson (Roseville, CA: Adventist Forum, 2008), pt. 4, 3–42.

jako „odpudivá věc“ – jako něco odporného, nechutného, naprosto hnusného [“an abhorrent thing”— something detestable, loathsome, utterly repugnant, or disgusting].⁸ Trestem za tento čin je smrt (v. 13) a pokud se tak nestane, má být daná osoba vyloučena z celé komunity.⁹

V Novém zákoně Pavel ve svém seznamu hříchů znovu potvrzuje platnost levitikálních standardů. Zahrnuje na něj sexuální nemorálnost (nebo smilníky, *πορνοί πορνοι*), modláře, cizoložníky, zženštilé muže [rozkošníky ČSP] (*μαλακοί malakoi*), homosexuály (*αρσενοκοιται αρσενοκοιται*), zloděje, chamtivce, opilce, utrhače a lupiče (1K 6,9-11; srov. 1Tm 1,8-10). Jednoduše, tyto hříchy nemají žádný prostor ve věrném křesťanství. Nicméně současná agenda na podporu manželství stejného pohlaví si dovolila změnit definici jasných textů Starého i Nového zákona.

V souvislosti s Lv 18 a 20 kap. argumentují někteří lidé, že tyto zákazy jsou součástí ceremoniálního zákona, a proto v nové smlouvě nejsou závazné. Tento argument se také používá proti sedmému dni, sobotě. Jiní aplikují tyto zákazy pouze na Izraelity v jejich době a kultuře.¹⁰ Někteří citují zákaz proti odívání kombinací látek jako levitikální zákon, kterým se dnes neřídíme.¹¹ Levitikální ustanovení ... to jednoznačně charakterizuje jako ceremoniálně nečisté, ale ne jako zlé ze své podstaty.¹² Tento pohled přehlíží závaznou povahu stvořitelského příkazu v knize Genesis a pátého přikázání.

Navíc všechny zákazy v kontextu Lv 18 a 20 kap. proti incestu, pohlavnímu styku se zvířetem a obětování dětí zůstávají závazné v dnešní kultuře. Proč by měla být homosexualita odlišná, když je navíc zdůrazněná silnějším jazykem a následky? A jak by někdo mohl vysvětlit Pavlovo navazující zavržení tohoto činu v Novém zákoně?

Další přístup prohlašuje, že biblický text společně s příběhem o Sodomě v Gn 19,1-12 odráží patriarchální systém, který už nemá spojitost s novozákonním pohledem a mnohem méně s moderním pohledem. Takže Vines uvádí: „Ano starověký Izrael ovládaly patriarchální struktury a normy, které vidíme ve Starém zákoně – včetně jejich zakazů styku mužů stejného pohlaví. ... Není důvod vnímat Písmo jako zastaralé nebo sexistické, samotná Bible je to, co nás směřuje na cestu, kde už není patriarchát.“¹³ Zastánci tohoto vykladačského (hermeneutického) směru vnímají Ga 3,28 jako prohlášení pro potvrzení platnosti vztahů stejného pohlaví: „Již není Žid ani Řek, již není otrok ani svobodný, již není muž ani žena, neboť vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“¹⁴ K tomuto verši Vines píše: „Pavel rozložil víru, že patriarchát má místo v Božím království.“¹⁵

Nicméně při bližším zkoumání je poctivé se zeptat na následující otázky. Mění Ga 3,28 definici obrazu řádu Božího stvoření, nebo říká Pavel, že v Kristu má **každý** člověk stejný přístup k daru spasení? Podporuje kontext odstranění pohlavních odlišností, dovoluje vztahy a manželství stejného pohlaví?

⁸ L. Koehler, W. Baumgartner, and J. J. Stamm, *Hebrew and Aramaic Lexicon to the Old Testament* (Leiden: Brill, 2001). Robert A. J. Gagnon, *The Bible and Homosexual Practice* (Nashville, TN: Abingdon, 2001), 113; see also Robert A. J. Gagnon, “The Scriptural Case for a Male-Female Prerequisite for Sexual Relations: A Critique of the Arguments of Two Adventist Scholars,” in *Homosexuality, Marriage, and the Church: Biblical, Counseling, and Religious Liberty Issues*, ed. Roy E. Gane, Nicholas P. Miller, and H. Peter Swanson (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2012), 53–161.

⁹ Gagnon, *The Bible and Homosexual Practice*, 114–117.

¹⁰ Jacob Milgrom, *Leviticus 17–22*, Anchor Bible (New York: Doubleday, 2000), 1788.

¹¹ Justin Lee, *Torn: Rescuing the Gospel From the Gays-Vs.-Christians Debate* (New York: Jericho, 2012), 174–176; John Shore, *Unfair: Christians and the LGBT Question* (self-pub., CreateSpace Independent Publishing, 2013), 8.

¹² John Boswell, *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality: Gay People in Western Europe From the Beginning of the Christian Era to the Fourteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1980), 101, 102.

¹³ Vines, *God and the Gay Christian*, 93.

¹⁴ Viz Vines, 92, 93; Jones, “‘In Christ,’” pt. 4, 28, 29.

¹⁵ Vines, *God and the Gay Christian*, 93; srov. James V. Brownson, *Bible, Gender, Sexuality: Reframing the Church’s Debate on Same-Sex Relationships* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2013), 81.

Poukazuje Pavel na hermeneutiku mimo Písmo? A proč by si Pavel odporoval, kdyby zastával postoj, který nezastává nikde jinde (Ř 1,21-26; 1K 6,9-11; 1Tm 1,8-10)?

V Ga 3,28 nemění Pavel definici sexuality, ani nezavádí novou hermeneutiku. Pavel jedná opačným způsobem, podobně jako Ježíš v Mt 19. Jasně používá Písmo, opakovaně cituje Boží stvořitelské dílo z Genesis. Tento důraz na původ je základem jeho teologie manželství a role mužů a žen (Ř 1,24-27; 1Tm 2,13.14; 1K 11,2-16).

Navíc v 1K 5,1.2 přikazuje Pavel, že muž v incestním vztahu se svou nevlastní matkou má být vyloučen, tím podporuje platnost Lv 18 a 20 kap. Neptá se, zda jsou zasnoubení v monogamním a milujícím vztahu. Taková otázka by byla nepodstatná, protože Pavel považuje zákazy v knize Leviticus, které zahrnují homosexuální činy za normativní.¹⁶

Nakonec podle Ježíše, Pavla a dalších autorů Nového zákona zajišťuje Kristova milost řešení k pokušením a ke sklonům k hříchu. Ježíš řekl: „Toto jsem vám pověděl, abyste ve mně měli pokoj. Ve světě máte soužení. Ale buďte dobré mysli, já jsem přemohl svět“ (J 16,33). Stejně tak, jako v Adamovi všichni zhřešili a postrádají Boží slávu, tak v Kristu a jeho spravedlnosti mohou všichni zvítězit (Ř 3,23; 5,14-17; 1J 5,4; Zj 21,7), a obléknout „toho nového, který se obnovuje k pravému poznání podle obrazu toho, který ho stvořil“ (Ko 3,10).

Je předností se ztotožnit s Kristem a radostně přijmout lidskou sexualitu, jak byla ustanovena v Edenu. Písmo nikdy neváhá nad plánem knihy Genesis a posláním ostatku doby konce je naplnit trojandělské poselství a vyvést lidi od zmatku zpět k Bibli a do světla. Každý věřící, který si všímá volání bude skrze Boží milost zmocněný zachovávat Boží přikázání a mít svědectví Ježíše Krista (Zj 12,17).

¹⁶ Roy E. Gane, “Some Attempted Alternatives to Timeless Biblical Condemnation of Homosexual Acts,” in Gane, Miller, and Swanson, *Homosexuality, Marriage, and the Church*, 167.